

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO PRAVOSUĐA**

- NACRT

**PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA
ZAKONA O SUZBIJANJU DISKRIMINACIJE S KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA**

Zagreb, srpanj 2012.

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje ovog Zakona temelji se na odredbama članka 2. stavka 4. podstavka 1. Ustava Republike Hrvatske ("Narodne novine" 85/10 – pročišćeni tekst).

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI OVIM ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

1. Ocjena stanja

Zakon o suzbijanju diskriminacije (dalje: Zakon) usvojen je u Hrvatskom saboru 9. svibnja 2008. i objavljen u "Narodnim novinama", br. 85/08 od 21. svibnja 2008. godine te se primjenjuje od 1. siječnja 2009. godine. Ovaj Zakon, kao opći zakon (*lex generalis*), konceptualnim pristupom i usklađivanjem pojedinih instituta, na jedinstven način uređuje problematiku suzbijanja diskriminacije, s obzirom da do donošenja Zakona Republika Hrvatska nije imala cjeloviti zakon koji bi na jedinstven način uređivao problematiku suzbijanja diskriminacije te su pojedini propisi u svom sadržaju uključivali antidiskriminacijske odredbe. Donošenjem ovoga Zakona napravljen je izuzetan iskorak u području suzbijanja diskriminacije, a osobito u odnosu na unesene diskriminirajuće osnove koje nadilaze međunarodne standarde na ovom području. Tijekom praćenja primjene Zakona u 2009. godini nesporno je ustanovljeno da je, uz ispunjavanje osnovnih ciljeva njegova donošenja, napravljen bitan pomak u pravcu zaštite od svih oblika diskriminacije, smanjenja rizika diskriminacije odnosno podizanja razine svijesti o neprihvatljivosti diskriminirajućeg ponašanja. Međutim, iako Zakon pripada visokim civilizacijskim i socijalnim standardima našeg vremena, potrebno je učiniti daljnje napore u smislu ispravne implementacije pravne stečevine Europske unije u ovom području. Naime, u trenutku pripreme Zakona za donošenje u Hrvatskom saboru 2008. godine, Europska komisija nije imala komentara na Zakon. Međutim, u Zajedničkom stajalištu Europske unije (Revizija CONF-HR 13/08) od 18. prosinca 2009. godine, vezanom uz ispunjenje obveza iz Poglavlja 19. – Socijalna politika i zapošljavanje, područje – Suzbijanje diskriminacije, EU je dala svoj osvrt kojim prima na znanje i pozdravlja informaciju da je u srpnju 2008. godine donesen jedinstven zakon o suzbijanju diskriminacije. Nadalje ovim dijelom zajedničkih stajališta EU poziva Republiku Hrvatsku na dovršavanje usklađivanja zakonodavstva u tom području, osobito u odnosu na iznimke od načela zabrane diskriminacije te prima na znanje informaciju da je Hrvatska preuzela obvezu do kraja 2010. ispuniti sve uvjete pravne stečevine na tom području, prije svega one koji se odnose na iznimke od načela zabrane diskriminacije. Upravo u cilju usklađivanja zakonodavstva Republike Hrvatske na području diskriminacije pokrenut je postupak izrade izmjena i dopuna Zakona te je temeljem gore navedenog izrađen predmetni prijedlog izmjena i dopuna Zakona. Predloženim izmjenama i dopunama Zakon se usklađuje s Direktivama Europske unije i to: Direktivom Vijeća 2000/43/EZ od 29. lipnja 2000. godine o primjeni načela ravnopravnosti osoba bez obzira na njihovo rasno ili etničko podrijetlo (dalje: Direktiva Vijeća 2000/43/EZ), Direktivom Vijeća 2000/78/EZ od 27. studenog 2000. godine o uspostavi okvira za jednak tretman na području zapošljavanja i odabira zvanja (dalje: Direktiva Vijeća 2000/78/EZ), Direktivom Vijeća 2004/113/EZ od 13. prosinca 2004. godine kojom se primjenjuje načelo ravnopravnosti muškaraca i žena u mogućnosti dobivanja i nabave roba, odnosno pružanja usluga (dalje: Direktiva Vijeća 2004/113/EZ) i Direktivom 2006/54/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. godine o provedbi načela jednakih mogućnosti i jednakog tretiranja muškaraca i žena u pitanjima zapošljavanja i obavljanja zanimanja (dalje: Direktiva 2006/54/EZ).

2. Osnovna pitanja koja treba urediti ovim Zakonom

Upravo zbog obveze usklađivanja zakonodavstva Republike Hrvatske s pravnom stečevinom Europske unije na području suzbijanja diskriminacije, ovim se Zakonom želi uvažiti sve primjedbe i komentare koje su stručnjaci Europske komisije iskazali tijekom ocjene usklađenosti Zakona s odgovarajućom pravnom stečevinom Europske unije. U primjedbama i komentarima Europske komisije je kao nedostatak usklađenosti Zakona s pravnom stečevinom Europske unije istaknuto područje iznimki od načela zabrane diskriminacije u kojem su iznimke od načela zabrane diskriminacije, propisane člankom 9. stavkom 2. Zakona, preširoko postavljene.

Slijedom naprijed navedenoga ovim je Zakonom potrebno uskladiti područje iznimki od načela zabrane diskriminacije s odgovarajućom pravnom stečevinom Europske unije. Naime u Zakonu su navedeni i izuzetci od zabrane diskriminacije, što znači da se u određenim slučajevima stavljanje u

nepovoljniji položaj ne smatra diskriminacijom. Prema primjedbama i komentarima Europske komisije iznimka od zabrane diskriminacije u Zakonu, koja se dopušta zbog razloga javne sigurnosti, ne postoji u slučaju diskriminacije koja se temelji na rasi ili etničkom porijeklu. Nadalje je navedeno da je iznimka od načela zabrane diskriminacije u Zakonu, koja se odnosi na pogodovanje mladim i starijim osobama, formulirana preopćenito te da bi se trebala temeljiti na zakonitom cilju i biti razmjerna i nužna cilju koji se želi postići. Isto je tako navedeno da se iznimka od zabrane diskriminacije u Zakonu, koja se temelji na vjerskoj doktrini ili uvjerenju, može prihvatiti jedino ako postoji istinski, zakonit i opravdan uvjet za obavljanje posla. Osim toga naglašeno je da se iznimke od zabrane diskriminacije u Zakonu, koje se odnose na određivanje dobne granice za zasnivanje radnog odnosa na određenim radnim mjestima i najviše dobi za prestanak radnog odnosa, mogu utvrditi jedino ako postoji zakoniti cilj i razmjernost u provedbi. Zaključno je navedeno da se iznimka od zabrane diskriminacije u Zakonu, koja se odnosi na mogućnost stavljanja u nepovoljniji položaj na temelju obiteljskih odnosa, čini preopćenitom te da bi se trebala temeljiti na istinskom uvjetu za obavljanje posla, odnosno postojanju zakonitog cilja ili razmjernosti i nužnosti mjera. Ovim je Zakonom također potrebno izvršiti otklanjanje pojmovne neujednačenosti s propisima u području spolnog uznemiravanja. Imajući u vidu da je Europski sud pravde presudom u predmetu C-236/09 (*Test Achats*) ukinuo članak 5. stavak 2. Direktive 2004/113, bilo je potrebno izvršiti nužne izmjene u članku 9. stavku 2. Zakona. Konačno, temeljem članka 4. stavka 5. Direktive 2004/113 prijedlogom izmjena Zakona otvara se mogućnost pristupa dobrima, odnosno uslugama isključivo ili prvenstveno pripadnicima jednog spola ili osobama s invaliditetom, pod uvjetom da je zadovoljen test razmjernosti.

3. Posljedice koje će proisteći po donošenju Zakona

Odredbe ovog Zakona pridonijet će usklađenju hrvatskog zakonodavstva s pravnom stečevinom Europske unije u poglavlju "Socijalna politika i zapošljavanje", djelotvornijoj i cjelovitijoj primjeni odredbi o iznimkama od načela zabrane diskriminacije, otklanjanju pojmovne neujednačenosti s propisima u području spolnog uznemiravanja te jasnijoj primjeni njegovih pojedinih odredbi.

III. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provedbu ovog Zakona nije potrebno osigurati dodatna sredstva u državnom proračunu.

IV. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Sukladno članku 161. Poslovnika Hrvatskog sabora (Narodne novine, br. 71/00, 129/00, 117/01, 6/02, 41/02, 91/03, 58/04, 39/08 i 86/08) predlaže se donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o suzbijanju diskriminacije po žurnom postupku, s obzirom da postoje opravdani državni razlozi, u cilju usklađivanja hrvatskog zakonodavstva s pravnom stečevinom Europske unije u području "Socijalna politika i zapošljavanje".

V. TEKST KONAČNOG PRIJEDLOGA ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O SUZBIJANJU DISKRIMINACIJE S OBRAZLOŽENJEM

Članak 1.

U Zakonu o suzbijanju diskriminacije ("Narodne novine", br. 85/08), iza članka 1. dodaje se članak 1.a koji glasi:

„Članak 1.a

Ovaj Zakon sadrži odredbe koje su u skladu sa sljedećim aktima Europske unije:

- Direktiva Vijeća 2000/78/EZ od 27. studenoga 2000. o uspostavi okvira za jednak tretman na području zapošljavanja i odabira zvanja (SL L 303, 2.12. 2000.),
- Direktiva Vijeća 2000/43/EZ od 29. lipnja 2000. o primjeni načela ravnopravnosti osoba bez obzira na njihovo rasno ili etničko podrijetlo (SL L 180, 19. 7. 2000.),
- Direktiva Vijeća 2004/113/EZ od 13. prosinca 2004. kojom se primjenjuje načelo ravnopravnosti muškaraca i žena u mogućnosti dobivanja i nabave roba, odnosno pružanja usluga (SL L 373/37, 21. 12. 2004),
- Direktiva 2006/54/EZ Europskoga Parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. o provedbi načela jednakih mogućnosti i jednakoga tretiranja muškaraca i žena u pitanjima zapošljavanja i obavljanja zanimanja (SL L 204/23, 26. 7. 2006.)“

Članak 2.

U članku 2. stavak 2. mijenja se i glasi:

"(2) Neizravna diskriminacija postoji kada naizgled neutralna odredba, kriterij ili praksa, stavlja ili bi mogla staviti osobe u nepovoljniji položaj po osnovi iz članka 1. stavka 1. ovoga Zakona, u odnosu na druge osobe u usporedivoj situaciji, osim ako se takva odredba, kriterij ili praksa mogu objektivno opravdati legitimnim ciljem, a sredstva za njihovo postizanje su primjerena i nužna."

Članak 3.

U članku 3. stavak 2. mijenja se i glasi:

"(2) Spolno uznemiravanje je svako verbalno, neverbalno ili tjelesno neželjeno ponašanje spolne naravi koje ima za cilj ili stvarno predstavlja povredu dostojanstva osobe, a posebice ako stvara zastrašujuće, neprijateljsko, ponižavajuće, omalovažavajuće ili uvredljivo okruženje."

Članak 4.

U članku 4. stavak 1. mijenja se i glasi:

"(1) Poticanje na diskriminaciju smatrat će se diskriminacijom u smislu odredaba ovoga Zakona."

Članak 5.

U članku 8. iza stavka 1. dodaje se stavak 2. koji glasi:

"(2) Ovaj Zakon ne primjenjuje se na uređivanje prava i obveza uređenih Obiteljskim zakonom."

Članak 6.

Članak 9. mijenja se i glasi:

"(1) Diskriminacija u svim pojavnim oblicima je zabranjena.

(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka ne smatra se diskriminacijom stavljanje u nepovoljniji položaj u sljedećim slučajevima:

1. kada je takvo postupanje određeno zakonom u cilju očuvanja zdravlja, javne sigurnosti, održavanja javnog reda i mira, prevencije kaznenih djela i zaštite prava i sloboda drugih ljudi te ako su

upotrijebljena sredstva u demokratskom društvu primjerena i nužna za postizanje željenog cilja, pod uvjetom da takvo postupanje ne dovodi do izravne ili neizravne diskriminacije na osnovi rasne ili etničke pripadnosti, boje kože, vjere, spola, nacionalnog i socijalnog podrijetla, spolne orijentacije i invaliditeta.

2. posebnih mjera koje uključuju bilo koju mjeru privremene naravi, koja je nužna i prikladna za ostvarivanje stvarne jednakosti društvenih skupina koje su u nepovoljnijem položaju, temeljem neke od osnova iz članka 1. ovog Zakona kad je takvo postupanje temeljeno na odredbama zakona, podzakonskog akta, programa, mjera ili odluka u cilju poboljšanja položaja etničkih, vjerskih, jezičnih ili drugih manjina ili drugih skupina građana ili osoba diskriminiranih po osnovama iz članka 1. stavka 1. ovoga Zakona;

3. provođenja mjera socijalne politike kojima se pogoduje osobama ili domaćinstvima težeg imovnog ili socijalnog stanja pod uvjetom da takve mjere ne dovode do izravne ili neizravne diskriminacije na temelju spola, spolne orijentacije, rase, boje kože, etničke pripadnosti, vjerskog uvjerenja i invaliditeta.

4. u odnosu na određeni posao kad je narav posla takva ili se posao obavlja u takvim uvjetima da značajke povezane s nekim od osnova iz članka 1. ovoga Zakona predstavljaju stvarni i odlučujući uvjet obavljanja posla ako je svrha koja se time želi postići opravdana i uvjet odmjeren;

5. pri obavljanju profesionalnih aktivnosti odnosno zasnivanju radnog odnosa, uključenju u članstvo te u djelovanju koje je u skladu s naukom i poslanjem crkve i vjerske zajednice upisane u Evidenciju vjerskih zajednica u Republici Hrvatskoj, te druge javne ili privatne organizacije čiji se sustav vrijednosti temelji na vjeri ili uvjerenju, a koja djeluje u skladu s Ustavom i zakonom, ako tako zahtijevaju vjerska doktrina ili uvjerenja, u slučaju kad zbog prirode tih aktivnosti ili okolnosti u kojima se obavljaju, vjera ili uvjerenje neke osobe predstavljaju istinski, zakonit i opravdan uvjet za obavljanje posla, uzimajući u obzir sustav vrijednosti te organizacije.

6. na temelju dobi pri ugovaranju premija osigurnina i drugih uvjeta u osiguranju na temelju opće prihvaćenih načela procjene rizika, u skladu s relevantnim i točnim statističkim podacima i pravilima aktuarske matematike.

7. u pristupu dobrima, uslugama i sportu te pružanju istih ako je pristup dobru i/ili usluzi namijenjen isključivo ili prvenstveno pripadnicima jednog spola ili osobama s invaliditetom pod uvjetom da je takvo postupanje objektivno i razumno opravdano legitimnim ciljem te ako su upotrijebljena sredstva primjerena i nužna cilju koji se želi postići.

8. na osnovi dobi, ako je takvo postupanje objektivno i razumno opravdano legitimnim ciljem, uključujući legitimne ciljeve socijalne politike, socijalne i zdravstvene zaštite, politike zapošljavanja, promicanja ciljeva tržišta rada i stručnog osposobljavanja, te ako su sredstva za njegovo postizanje primjerena i nužna. Primjerice, diskriminacijom se ne smatra: određivanje najniže ili najviše dobi i/ili profesionalnog iskustva i/ili stupnja obrazovanja kao uvjeta za zasnivanje radnog odnosa ili kao uvjeta za stjecanje drugih pogodnosti vezanih uz radni odnos; određivanje prikladne i primjerene najviše dobi kao razloga za prestanak radnog odnosa, a koja je sukladna uvjetima za stjecanje prava na starosnu mirovinu, propisivanje dobi ili razumnog razdoblja zaposlenja kao uvjeta za stjecanje ili ostvarivanje prava na mirovinu, ili drugog prava iz sustava socijalne sigurnosti, uključujući i područje socijalne skrbi, mirovinskog i zdravstvenog osiguranja te osiguranja za slučaj nezaposlenosti i određivanje dobi kao uvjeta za pristup obrazovanju ili određenim dobrima ili uslugama, pod uvjetom da su zadovoljeni uvjeti iz prve rečenice ove točke.

9. na temelju državljanstva prema posebnim propisima.

10. kod stavljanja u nepovoljniji položaj pri uređivanju prava i obveza uređenih Obiteljskim zakonom, a osobito u svrhu legitimne zaštite prava i dobrobiti djece, zaštite javnog morala i pogodovanja braku, pri čemu upotrijebljena sredstva moraju biti primjerena i nužna.

(3) sve iznimke iz stavka 2. ovoga članka trebaju ostvarivati svoj legitimni cilj za koji su određene i moraju biti primjerene i nužne za ostvarenje tog cilja.

Članak 7.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Narodnim novinama".

OBRAZLOŽENJE

Uz članak 1.

Člankom 1. navode se svi akti Europske unije s kojima se usklađuje Zakon o suzbijanju diskriminacije, a sukladno odredbama Odluke Vlade RH o instrumentima za usklađivanje zakonodavstva Republike Hrvatske s pravnom stečevinom Europske unije. („Narodne novine“ br. 93/2011)

Uz članak 2.

U članku 2. stavku 2. riječ "zakonit" zamijenjena je riječju "legitiman" zbog terminološkog usklađivanja Zakona.

Uz članak 3.

Člankom 3. stavkom 2. definicija spolnog uznemiravanja iz Zakona o suzbijanju diskriminacije usklađuje se s definicijom spolnog uznemiravanja iz relevantnih Direktiva Europske unije koje uređuju ovo područje te s definicijom spolnog uznemiravanja iz Zakona o ravnopravnosti spolova.

Uz članak 4.

U članku 4. stavku 1. kod poticanja na diskriminaciju izostavljena je namjera (poticanja na diskriminaciju) kao uvjet da bi se neki postupak smatrao diskriminacijom, čime se Zakon uskladio s Direktivama Vijeća 2000/78 i 2000/43 koje također ne navode namjeru poticanja na diskriminaciju kao razlog da bi se neki postupak smatrao diskriminacijom.

Uz članak 5.

U članak 8. Zakona dodaje se stavak 2. kako bi se omogućilo autonomno uređenje bračnih i obiteljskih odnosa u Republici Hrvatskoj u pogledu statusa, prava i obveza, neovisno od odredbi Zakona o suzbijanju diskriminacije, jer se navedenom dopunom izričito navodi da se Zakon ne primjenjuje na uređivanje prava i obveza uređenih Obiteljskim zakonom. Dopunom članka 8. također je izvršeno usklađivanje Zakona s Direktivom Vijeća 2000/78/EC od 27. studenoga 2000. godine. Naime, navedena Direktiva izričito navodi kako njezin sadržaj ne utječe na nacionalne zakonodavne odredbe koje se tiču bračnog statusa te pogodnosti koje proizlaze iz bračnog statusa te se u tom smislu predlaže uređenje kako je navedeno.

Uz članak 6.

U članku 9. stavku 2. točki 1. predloženom izmjenom uvaženi su komentari Europske komisije uz postojeći članak te su kao zaštićene vrijednosti na temelju Direktiva Vijeća 2000/43/EZ i 2000/78 EZ (članak 2. stavak 5.), članka 15. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i sudske prakse Europskog suda za ljudska prava uvrštene javna sigurnost, održavanje javnog reda i mira te zaštita prava i sloboda drugih ljudi. Također je navedeno da upotrijebljena sredstva moraju biti primjerena i nužna za postizanje željenog cilja, kao i da iznimka te vrste ne postoji u slučaju diskriminacije koja se temelji na rasnoj ili etničkoj pripadnosti, boji kože, vjeri, spolu, nacionalnom i socijalnom podrijetlu, spolnoj orijentaciji i invaliditetu, čime je odredba usklađena s odredbama čl. 17. Ustava RH i europskom pravnom stečevinom.

U članku 9. stavku 2. točki 2. umjesto izraza "pozitivne akcije" koristi se izraz "posebne mjere" čime je Zakon terminološki usklađen sa Zakonom o ravnopravnosti spolova. Osim toga, stavlja se veći naglasak na privremenu narav posebnih mjera i njihovu svrhu, koja je ostvarivanje stvarne (materijalne), a ne formalne jednakosti. Ovime je zakonsko određivanje sadržaja pojma posebnih mjera usklađeno sa sudskom praksom Suda pravde Europske unije koji ove mjere, kao iznimke od načela zabrane diskriminacije, tumači restriktivno.

U članku 9. stavku 2. točki 3. novim sadržajem uvaženi su komentari Europske komisije gdje se navodi da je iznimka preopćenito formulirana te da bi se ona trebala temeljiti na zakonitom cilju i biti razmjerna i nužna za postizanje cilja koji se želi postići.

U članku 9. stavku 2. točki 4. došlo je samo do izmjene jezičnog izričaja i to u dvije riječi – narav i značajke.

U članku 9. stavku 2. točki 5. uvaženi su komentari Europske komisije gdje se navodi da se iznimka, koja se temelji na vjerskoj doktrini ili uvjerenju, može prihvatiti jedino ako postoji istinski, zakonit i opravdan uvjet za obavljanje posla. Stoga se jasno naznačuje da se iznimka od zabrane diskriminacije može primijeniti samo kad se radi o zasnivanju radnog odnosa, odnosno obavljanju djelatnosti u crkvama i drugim javnim i privatnim organizacijama čiji se sustav vrijednosti temelji na vjeri ili uvjerenju, pri čemu razlika u tretmanu zbog vjere ili uvjerenja neke osobe neće biti smatrana diskriminacijom u slučaju kad zbog naravi tih aktivnosti ili okolnosti u kojima se obavljaju, vjera ili uvjerenje neke osobe predstavljaju istinski, zakonit i opravdan uvjet za obavljanje tog posla, uzimajući u obzir sustav vrijednosti te organizacije.

U članku 9. stavku 2. točki 6. predloženom se izmjenom predlaže kao kriterij razlikovanja osiguranika uključiti dob, uz izostavljanje osnove spola, ako se temelji na opće prihvaćenim načelima procjene rizika, u skladu s relevantnim i točnim statističkim podacima i pravilima aktuarske matematike. Imajući u vidu da je Europski sud pravde presudom u predmetu C-236/09 (*Test Achats*) ukinuo članak 5. stavak 2. Direktive 2004/113, koji se odnosio na kriterij spola pri izračunima procjene rizika kod ugovaranja premija osigurnina, te je prijedlog ove točke sada sukladan članku 6. stavku 2. Direktive 2000/78.

U članku 9. stavku 2. točki 7. kojom se vrši usklađivanje s pravnom stečevinom i to s Direktivom 2004/113 ne smatra se diskriminacijom razlikovanje temeljem spola ili invaliditeta u pristupu i pružanju dobara i usluga i pristupu sportu ako je pristup dobru i/ili usluzi, odnosno sportu, namijenjen isključivo ili prvenstveno pripadnicima jednog spola ili osobama s invaliditetom i pod uvjetom da je takvo postupanje objektivno i razumno opravdano legitimnim ciljem te ako su upotrijebljena sredstva primjerena i nužna cilju koji se želi postići.

U članku 9. stavku 2., uvažavajući komentare Europske komisije, točke 7. i 8. postaju točka 8. te se predmetnom formulacijom Zakon usklađuje s pravnom stečevinom Europske unije koja opravdava dobru diskriminaciju legitimnim ciljem ukoliko su sredstva za njegovo postizanje primjerena i nužna.

U članku 9. stavku 2. točki 10. uvaženi su komentari Europske komisije gdje se navodi da se iznimka, koja se odnosi na obiteljske odnose, može prihvatiti jedino ako se temelji na istinskom uvjetu za obavljanje posla, odnosno postojanju zakonitog cilja ili razmjernosti i nužnosti mjera. Stoga se jasno naznačuje da se iznimka od zabrane diskriminacije može primijeniti samo kad se radi o stavljanju u nepovoljniji položaj pri uređivanju prava i obveza uređenih Obiteljskim zakonom, a osobito u svrhu legitimne zaštite prava i dobrobiti djece, zaštite javnog morala i pogodovanja braku, pri čemu upotrijebljena sredstva moraju biti primjerena i nužna.

Uz članak 7.

Ovom odredbom propisuje se stupanje na snagu ovog Zakona.

VI. ODREDBE VAŽEĆEG ZAKONA O SUZBIJANJU DISKRIMINACIJE KOJE SE MIJENJAJU, DOPUNJUJU ILI BRIŠU

Članak 2.

(1) Izravna diskriminacija je postupanje uvjetovano nekim od osnova iz članka 1. stavka 1. ovoga Zakona kojim se osoba stavlja ili je bila stavljena ili bi mogla biti stavljena u nepovoljniji položaj od druge osobe u usporedivoj situaciji.

(2) Neizravna diskriminacija postoji kad naizgled neutralna odredba, kriterij ili praksa, stavlja ili bi mogla staviti osobe u nepovoljniji položaj po osnovi iz članka 1. stavka 1. ovoga Zakona, u odnosu na druge osobe u usporedivoj situaciji, osim ako se takva odredba, kriterij ili praksa mogu objektivno opravdati zakonitim ciljem, a sredstva za njihovo postizanje su primjerena i nužna.

Članak 3.

(1) Uznemiravanje je svako neželjeno ponašanje uzrokovano nekim od osnova iz članka 1. stavka 1. ovoga Zakona koje ima za cilj ili stvarno predstavlja povredu dostojanstva osobe, a koje uzrokuje strah, neprijateljsko, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje.

(2) Spolno uznemiravanje je svako verbalno, neverbalno ili fizičko neželjeno ponašanje spolne naravi koje ima za cilj ili stvarno predstavlja povredu dostojanstva osobi, koje uzrokuje strah, neprijateljsko, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje.

(3) Na uznemiravanje i spolno uznemiravanje na odgovarajući se način primjenjuju odredbe ovoga Zakona koje se odnose na diskriminaciju.

Članak 4.

(1) Poticanje na diskriminaciju, ako je počinjeno s namjerom, smatrat će se diskriminacijom u smislu članka 1. ovoga Zakona.

(2) Diskriminacijom u smislu ovoga Zakona smatrat će se i propust da se osobama s invaliditetom, sukladno njihovim specifičnim potrebama, omogući:

- korištenje javno dostupnih resursa
- sudjelovanje u javnom i društvenom životu
- pristup radnom mjestu i odgovarajući uvjeti rada prilagodbom infrastrukture i prostora, korištenjem opreme i na drugi način koji nije nerazmjern teret za onoga tko je to dužan omogućiti.

Članak 8.

(1) Ovaj se Zakon primjenjuje na postupanje svih državnih tijela, tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, pravne osobe s javnim ovlastima te na postupanje svih pravnih i fizičkih osoba, osobito u područjima:

1. rada i radnih uvjeta; mogućnosti obavljanja samostalne ili nesamostalne djelatnosti, uključujući kriterije za odabir i uvjete pri zapošljavanju te napredovanju; pristup svim vrstama profesionalnog usmjeravanja, stručnog osposobljavanja i usavršavanja te prekvalifikacije,
2. obrazovanja, znanosti i športa,
3. socijalne sigurnosti, uključujući i područje socijalne skrbi, mirovinskog i zdravstvenog osiguranja te osiguranja za slučaj nezaposlenosti,
4. zdravstvene zaštite,
5. pravosuđa i uprave,
6. stanovanja,
7. javnog informiranja i medija,
8. pristupa dobrima i uslugama te pružanju istih,

9. članstva i djelovanja u sindikatima, organizacijama civilnoga društva, političkim strankama ili bilo kojim drugim organizacijama,

10. sudjelovanja u kulturnom i umjetničkom stvaralaštvu.

Članak 9.

(1) Diskriminacija u svim pojavnim oblicima je zabranjena.

(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka ne smatra se diskriminacijom stavljanje u nepovoljniji položaj u sljedećim slučajevima:

1. Kad je takvo postupanje određeno zakonom u cilju očuvanja zdravlja i prevencije kaznenih i prekršajnih djela te kad su upotrijebljena sredstva primjerena i nužna cilju koji se želi postići.

2. Pozitivne akcije, odnosno kad je takvo postupanje temeljeno na odredbama zakona, podzakonskog akta, programa, mjera ili odluka u cilju poboljšanja položaja etničkih, vjerskih, jezičnih ili drugih manjina ili drugih skupina građana ili osoba diskriminiranih po osnovama iz članka 1. stavka 1. ovoga Zakona.

3. Pogodovanja trudnicama, djeci, mladeži, starijim osobama, osobama s pravnom obvezom uzdržavanja koje redovito ispunjavaju obvezu uzdržavanja i osobama s invaliditetom u cilju njihove zaštite kad je takvo postupanje temeljeno na odredbama zakona, podzakonskog akta, programa i mjera.

4. U odnosu na određeni posao kad je priroda posla takva ili se posao obavlja u takvim uvjetima da karakteristike povezane s nekim od osnova iz članka 1. ovoga Zakona predstavljaju stvarni i odlučujući uvjet obavljanja posla pod uvjetom da je svrha koja se time želi postići opravdana i uvjet odmjerjen.

5. Pri zasnivanju radnog odnosa, uključanja u članstvo te u djelovanju koje je u skladu s naukom i poslanjem crkve i vjerske zajednice upisane u Evidenciju vjerskih zajednica u Republici Hrvatskoj, te druge javne ili privatne organizacije koje djeluju u skladu s Ustavom i zakonima, ako tako zahtijevaju vjerska doktrina, uvjerenja ili ciljevi.

6. Na temelju dobi i spola pri ugovaranju premija, osiguranina i drugih uvjeta u osiguranju u skladu s relevantnim i točnim statističkim podacima i pravilima aktuarske matematike, pri čemu troškovi vezani uz trudnoću i majčinstvo ne mogu opravdati razlike.

7. Određivanja najniže dobi i/ili profesionalnog iskustva i/ili stupnja obrazovanja kao uvjeta za zasnivanje radnog odnosa ili kao uvjeta za stjecanje drugih pogodnosti vezanih uz radni odnos kad je to predviđeno posebnim propisima.

8. Određivanja prikladne i primjerene najviše dobi kao razlog za prestanak radnog odnosa te propisivanje dobi kao uvjeta za stjecanje prava na mirovinu.

9. Na temelju državljanstva prema posebnim propisima.

10. Stavljanje u nepovoljniji položaj pri uređivanju prava i obveze iz obiteljskog odnosa kad je to određeno zakonom, a osobito u cilju zaštite prava i interesa djece, što mora biti opravdano legitimnom svrhom, zaštitom javnog morala, kao i pogodovanju braka u skladu s odredbama Obiteljskog zakona.

(3) Sve iznimke iz stavka 2. ovoga članka trebaju se tumačiti razmjerno cilju i svrsi zbog kojih su određene.